

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва

**ІСТОРИЧНІ, ФІЛОСОФСЬКІ,
МОВНІ І МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ**

II Всеукраїнська
науково-практична конференція
студентів і молодих науковців

3-4 грудня 2015 року

м. Харків

УДК 378.015.3(075.8)

ББК 4481Я7

Організаційний комітет:

Голова організаційного комітету:

Пузік В. К. член-кореспондент НААН України, доктор сільськогосподарських наук, професор, ректор Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва

Члени організаційного комітету:

Тихоненко О. В. кандидат філологічних наук, доцент (м. Харків)

Євсюков О. Ф. кандидат педагогічних наук, доцент (м. Харків)

Підгородецька І. Ю. кандидат філологічних наук, доцент (м. Харків)

Князь Т. М. кандидат філологічних наук, доцент (м. Харків)

Войчук Н. Г. старший викладач (м. Харків)

Петрова Т. О. старший викладач (м. Харків)

Історичні, філософські, мовні і методологічні тенденції розвитку сучасної освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих науковців (3-4 грудня 2015 р., м. Харків). – Х.: ФОП Бровін О.В., 2015. – 230 с.

ISBN 978-617-7256-11-2

До збірника увійшли матеріали доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історичні, філософські, мовні і методологічні тенденції розвитку сучасної освіти», що відбулася 3-4 грудня 2015 р. на базі кафедри української та російської мов Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва.

Матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 378.015.3(075.8)

ББК 4481Я7

ISBN 978-617-7256-11-2

© Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва, 2015

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ ФІЛОЛОГІЇ: НАУКА І ПРАКТИКА»

Тихоненко О. В.	Збагачення словникового запасу майбутніх фахівців напрямку «Агрономія» іншомовною науковою термінологією	8
Князь Т. М.	Культурологічний аспект вивчення української мови як іноземної	9
Семашко Т. Ф.	Стереотипи сенсорного сприйняття: тактильний модус	12
Агібалова Т. М.	Лінгвістична аспектологія інтелектуалізації української літературної мови в драматичних поемах Лесі Українки	15
Петрова Т. О.	Термінологічна лексикографія в навчальному процесі аграрних ВНЗ	17
Herman L. V., Turchenko V. O.	Some Regional Language Variations in New Zealand English	20
Беликова Е. В.	Коммунікативно-речовий компонент обучення русскому языку как иностранному в техническом вузе	22
Скрипник Л. В.	К вопросу об использовании лингвострановедческого аспекта в процессе преподавания русского языка как иностранного в техническом вузе	25
Дытюк С. А.	Речевой этикет преподавателя как средство достижения коммуникативной цели	30
Бессонова Н. Н., Греул О. А., Козаровицкая З. Н.	Использование модальных слов и конструкций в речевом обучении иностранных студентов	34
Устименко Ю. С.	Формування культури професійного діалогу іноземних студентів-медиків засобами технологій ситуативного моделювання	38
Головін Р. Д.	Культура мовлення та студентський сленг	40

СЕКЦІЯ «ФІЛОСОФІЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ: ЛЮДИНА, НАУКА, ОСВІТА»

Гриньова Я. Г.	Справедливість і право: філософсько-правовий аспект	43
Брагіна Т. М.	Культурний контекст простору спогадів	45
Гаврилюк Л. В., Гаврилюк Ю. М.	Геокультурна цілісність світу як засадничий принцип парадигмальної перебудови освіти	48
Куликова Н. І.	Взаємодія філософії та освіти в контексті сьогодення	53
Гулько А. В., Ляліна М. В.	Філософія в контексті сучасної освіти	56
Браженко І. В.	Філософія освіти в контексті сучасної культури людства	58

Шибіста Я. М.	59
Про філософські ідеї у творчості Лесі Українки	
<i>СЕКЦІЯ «НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ»</i>	
Голікова О. М., Кравцов А. І.	
Навчальна дисципліна «Історія Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва» в системі вишівської підготовки фахівців аграрної галузі	63
Підгородецька І. Ю.	
Лінгвістичний і соціокультурний аспекти міжкультурної комунікації (на прикладі споріднених мов і культур)	67
Макарська Є. Г., Сошенко О. А., Логінова О. В.	
Current Trends in Teaching English	69
<i>СЕКЦІЯ «ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВНЗ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»</i>	
Чорний В. В.	
Удосконалення професійної підготовки спеціалістів у ВНЗ: досвід Великої Британії	74
Shulga I. V., Khizhnyak N. V.	
The Problem of Modern Education Content	78
Пилипенко Р. Р.	
Інноваційні педагогічні технології в аспекті професійної підготовки майбутніх фахівців	79
Стребіж Н. В.	
Проблеми професійної підготовки спеціалістів у ВНЗ	81
Мазур І. С.	
Проблеми професійної підготовки менеджерів	83
Васильченко А. М.	
Сучасні проблеми якості професійної підготовки фахівців у ВНЗ	87
Шурденко М. М.	
Можливості професійної підготовки майбутніх учителів технологій у умовах дистанційного навчання	89
<i>СЕКЦІЯ «СУЧАСНА ОСВІТА: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»</i>	
Гончаренко І. Б., Михайлова Ю. О.	
Дистанційне навчання – обов'язкова складова освітнього процесу у вищих навчальних закладах України	91
Резнік С. М.	
Проблема оновлення змісту освіти як відображення кризи вищої освіти	94
Войчук Н. Г.	
Подолання явищ інтерференції під час вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням»	96
Лад С. М., Левченко Т. В., Кочарова Т. Р.	
Стан і можливі перспективи інтеграції в сучасний освітній простір у викладанні медичної та біологічної фізики і медичної інформатики	98
Ігнатюк Б. В.	
Спеціальні уміння ідентифікації інспектора прикордонної служби	102

Марценюк Н. А.	
Формування професійної мобільності майбутніх менеджерів аграрної галузі як необхідне завдання сучасної професійної освіти	105
Кривошея Є. В.	
Організація самостійної роботи студентів як впливовий чинник покращання навчального процесу	107
Явнова В. С.	
Використання інноваційних методів навчання у вищих навчальних закладах	110
<i>СЕКЦІЯ «ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНИЙ, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ТА ІНШІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ»</i>	
Чупахін С. А.	
Роль зворотних зв'язків у моделі формування професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців	112
Гладких І. О.	
Аналіз існуючих підходів щодо визначення поняття «іншомовна компетентність» в освіті	116
Кордонська А. В., Чорна Т. М., Асмоловська Т. В.	
Особистісно орієнтоване виховання студентів у психолого-педагогічній практиці	119
Лиценко І. О.	
Засоби персоналізації навчання в зарубіжній педагогіці	121
Свідоська В. А.	
Компетентнісний підхід як засіб підвищення якості професійної підготовки майбутніх юристів	124
Скрипай Н. С.	
Основні напрями взаємодії викладача зі студентами у ВНЗ	126
Євсюкова Ю. О.	
Вплив освіти на формування ціннісних орієнтирів особистості в контексті інформаційного суспільства	129
Сазонова М. Ю.	
Вплив художньої культури епохи Відродження на формування світогляду учнів старшого шкільного віку	131
Кужільна М. О.	
Езотеричний аспект інтерпретації теорії мовленнєвої культури В. О. Сухомлинського у світлі сучасної науки	134
Дамшук О. В.	
Вплив музичного романтизму на формування естетичного сприймання учнів	138
Забойкіна Н. С.	
Ідеї А. С. Макаренка в сучасному освітньому процесі	142
Зубкова Л. М., Беляєва Е. Ф.	
Освітнє середовище класичного університету як інструмент формування життєвої компетентності особистості	145
<i>СЕКЦІЯ «ПРОБЛЕМИ ЗМІСТУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ»</i>	
Павлій К. В.	
Проблеми морально-естетичної освіти у ВНЗ України	150
Єгорова А. С.	
Проблеми змісту сучасної освіти в умовах євроінтеграції	151

мові, духовному змісті висловлювань, педагогічному оптимізмі. Органічність духовного вияву вчителя обумовлює непомітність і невимушеність впливу на особистість, на чому і наполягав А. С. Макаренко.

На провідних ідеях А. С. Макаренка базуються такі способи впливу духовного потенціалу педагога у взаємодії з учнівським колективом як: спрямованість на розкриття здібностей, інтересів, потреб, творчого потенціалу дітей, визнання унікальності, неповторності кожної дитини; повага до дитини разом з відповідальністю та вимогливістю; забезпечення свободи вибору дитиною світоглядних поглядів, її незалежності від поглядів учителя; створення системи гуманних стосунків: піклування про зовнішні та внутрішні проблеми вихованців; надання дитині можливості досвіду відповідальності; постійний рух, спільна добротворча діяльність і творчість у колективі [3].

Педагогічна концепція А. С. Макаренка не заперечує ролі педагогічного таланту у виховній взаємодії, але провідним фактором її ефективності вихователь визначає педагогічну майстерність. Він стверджував, що «питання виховання вирішує педагогічна майстерність, яка заснована на вмінні та кваліфікації» [1], та підкреслював, що майстерність учителя не обов'язково потребує таланту, вона залежить від працездатності вчителя, від його енергії, від любові до своєї справи.

За нашим переконанням, оволодіння педагогічною майстерністю доступне кожному педагогу, коли він цілеспрямовано працює над собою, вона формується на основі практичного досвіду. Проте не кожний досвід стає джерелом професійної майстерності – таким джерелом є тільки праця, усвідомлена з точки зору її сутності, цілей і технології діяльності. Наслідуючи дане твердження, В. О. Сухомлинський писав: «Не забувайте, що ґрунт, на якому будується ваша педагогічна майстерність, – у самій дитині, в її ставленні до знань і до вас, учителя. Це – бажання вчитися, натхнення, готовність до подолання труднощів. Турботливо збагачуйте цей ґрунт, без нього немає школи» [4]. Говорячи про педагогічну майстерність, ми включаємо в це поняття знання всіх деталей виховного процесу.

Проведене дослідження дозволяє констатувати, що ідеї А. С. Макаренка актуальні і в наш час. Вони спрямовані на організацію спільної діяльності і праці з метою формування в загальноосвітній школі культурного середовища, яке стимулює цілісний розвиток кожної особистості, спонукає до саморозвитку і самовдосконалення, допомагає усвідомлювати, що основними умовами організації успішного навчально-виховного процесу – є повноцінний демократичний стиль відносин у колективі між вихователями і вихованцями, в колективі вихованців; гармонізація інтересів колективу, суспільства, конкретної особистості; систематична робота, спрямована на формування персонально ціннісних традицій життя в колективі.

В умовах сьогодення педагогіка А. С. Макаренка діє, розвивається та

приносить нові педагогічні здобутки. Така діяльність і повинна стати головним етапом нашого подальшого наукового пошуку та педагогічних досліджень численних шанувальників його таланту як у нашій країні, так і за її межами.

Список використаних джерел

1. Макаренко А. С. Некоторые выводы из моего педагогического опыта / А. С. Макаренко // Педагогические сочинения: в 8 т. – М.: Педагогика, 1984. – Т. 4. – 400 с.
2. Макаренко А. С. С любовью и тревогой : сб. / Сост., вступ. ст., прим. А. К. Романовского, А. Т. Губко. – К.: УСХА, 1989. – 368 с.
3. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / ред. С. О. Сисоєва. – К.: ВПОЛ, 2001. – 502 с.
4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1969. – 247 с.
5. Федорина А. Як починалася педагогічна поема. Антон Макаренко: погляд із Белопілля / А. Федорина // Україна молода. – 6 березня 2008 р. – С. 8.
6. Хромова О. Л. Концепція родинного виховання А. Макаренка і сучасність / О. Л. Хромова, Т. В. Кравченко // Педагогіка і психологія. – 1998. – №1. – С. 58–65.

Л. М. Зубкова, старший викладач

Е. Ф. Беляєва, старший викладач

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Сучасний етап розвитку системи освіти України характеризується її інтеграцією у світовий освітній простір. Це супроводжується створенням нової парадигми освіти, спрямованої на формування освіченої, творчої особистості, яка має чіткі громадянські та особистісні переконання. У цьому контексті стає актуальним завдання перетворення освітнього середовища вищого навчального закладу на високоорганізовану спільноту з прогресивними системами цінностей, продуктивною діяльністю, здатну забезпечити умови становлення особистості, яка компетентно вирішує як власні професійні проблеми, так і відзначається активною громадянською поведінкою, позитивною національною ідентичністю.

Аналіз психологічної, педагогічної, філософської й історичної літератури, педагогічної практики свідчить про зростаючий інтерес до

проблеми, пов'язаної з формуванням, розвитком і становленням сприятливого мікроклімату. Для цих досліджень особливо значущими є праці вчених і педагогів-практиків у галузі вивчення соціального середовища, зокрема: гуманізації середовища Ш. Амонашвілі, Я. Буєвої, Я. Корчака, І. Песталоцці, В. Семенова, Л. Толстого, впливи соціального середовища на розвиток особистості Н. Іорданського, С. Моложавого, В. Шульгіна; створення цілісного виховного процесу в середовищі Р. Фахрутдінової; конструювання середовища, що розвиває обдарованість особистості, Н. Гафурової; інтеграції методів дослідження середовища В. Лісицької.

Освітнє середовище вишу вивчається як педагогічний феномен (А. І. Артюхіна), фактор професійного самовизначення (О. Ю. Мондонен), соціокультурного розвитку студентів (Н. Е. Зибина), професійної самосвідомості (Л. В. Андреева), адаптації студентів в умовах оптимізації освітнього середовища (Г. Б. Горська, Т. П. Браун), формування професійної та громадянської компетентностей (С. Л. Мякішев та Л. В. Ориніна). Освітнє середовище досліджується як засіб розвитку творчої особистості студента (В. А. Мастерова, С. В. Пимонова, И. А. Подольска), самореалізації особистості (Н. В. Сенченко). Але його роль у формуванні життєвої компетентності особистості залишається вивченою недостатньо.

Актуальність теми дослідження визначається суперечностями між: підвищеними вимогами, які висуває сучасне суспільство до випускника ВНЗ і негативним психологічним кліматом у навчальному закладі, що не дає змоги актуалізувати його творчий потенціал; гуманними загальнолюдськими цінностями, ідеалами й установками, що характеризують ВНЗ як спеціально організоване виховне середовище, і реальним розповсюдженням антигуманних цінностей, ідеалів, мотивів і установок, домінуючих у значній частині сучасного позанавчального середовища студентів; необхідністю інтеграції діяльності всіх учасників освітнього процесу і фактичною відсутністю механізмів її реалізації.

Класик педагогічної думки О. С. Макаренко справедливо сказав, що виховує не лише і не стільки сам вихователь, скільки середовище, що організується найвигіднішим чином. Педагог розвинув думку про те, що вирішення унікальних педагогічних проблем традиційними засобами неможливе. Перед суспільством з усією гостротою постало масштабне соціально-педагогічне завдання: необхідно було створити адекватні форми соціального життя дитячо-дорослого співтовариства і розробляти принципово нову практику освіти [1].

Термін «освітнє середовище вищого навчального закладу» може розумітися як сукупність духовно-матеріальних умов його функціонування, що забезпечують саморозвиток вільної і активної особистості студента, реалізацію творчого потенціалу його особистості. Освітнє середовище виступає функціональним і просторовим об'єднанням суб'єктів освіти, між

якими встановлюються тісні різнопланові групові взаємозв'язки, і може розглядатися як модель соціокультурного простору, в якому відбувається становлення особистості

Дослідник даного питання Т. Гущина стверджує, що освітнє середовище покликане мотивувати студентів до пізнання і творчості, слугувати засобом для розкриття і розвитку їхніх природних нахилів та здібностей. При цьому, на думку вченої, це середовище має бути варіативним, різноманітним за своїм змістом і з представленою у ньому у культурному та історичному контексті людської діяльності. В цьому середовищі студент повинен мати можливість обирати свою діяльність і при цьому отримувати особистісно і соціально значущі навички та вміння [4].

Сьогодні функції освіти розширюються поряд із традиційними до формування загальносвітоглядних і громадянських позицій, що наклає певні вимоги на сучасну систему вищої освіти та вищі навчальні заклади, класичні зокрема. Сприйняття освіти виключно як механізму підготовки спеціаліста-професіонала пішло у небуття [7].

Класики ідеї університету В. Гумбольдт, Ф. Шелінг, Ф. Шлейєрмахер, Ю. Хабермас особливо підкреслювали виховну функцію університету як взірця національного виховання та моральної культури нації. Особливо плідною була думка щодо культуро-утворюючої місії науки, її духовно-морального потенціалу, взаємозв'язку розуму і моральності, адже вчити – означає «вчити добру». Університетська освіта (навчання, виховання) повинна сприяти розкриттю внутрішніх сил особистості, формуванню її культурного образу як унікального явища у Всесвіті, здатного завдяки розумному мисленню до творчості, до морально-прекрасних вчинків [5].

Ми погоджуємося з думкою вченого В. Будак, який окреслює сприяння розвитку інтегративної життєвої компетентності й формування духовної високоморальної особистості серед головних завдань університету. Крім того, він підкреслює необхідність виховання високих інтелектуально-моральних інтересів та запитів, ціннісних поглядів, орієнтацій і переконань сучасної молоді [3]. Тож у класичному університеті значна увага має приділятися не лише здійсненню професійної підготовки, а й формуванню гармонійно розвиненої особистості студента, розвитку ключових компетенцій, розкриттю повного потенціалу особистості.

Поняття «життєва компетентність» є складним та означає сукупність знань, умінь, досвіду, теоретичну і практичну підготовленість до їх реалізації в реальній професійній діяльності. Компетентність формується насамперед завдяки власним зусиллям людини, як наслідок саморозвитку, професійного та особистісного зростання, синтезу професійного та життєвого досвіду. Протягом навчання компетентність студента зростає через засвоєння спеціальних та загальнокультурних знань, оволодіння різними практичними методами роботи, появу професійної критичності мислення.

Ми погоджуємося з думкою Н.Бреславець, що формування життєвої компетентності на етапі здобування вищої освіти відбувається в процесі взаємодії навчання і виховання, діяльності педагога і студента і велику роль у цьому відіграють атмосфера і середовище освітнього процесу – ефективна організація вчення, авторитет, знання, інтелект викладача, здатного стимулювати інтерес до вивчення предмета, до самостійної діяльності, творчості та пошуку [2].

Життєва компетентність розвивається на основі всього життєвого досвіду людини і обов'язково включає професіоналізацію особистості студента під час навчання у ВНЗ. Життєва компетентність включає загальнокультурні (когнітивні) компетенції (уявлення про людину, суспільство, культуру, науку, сучасні технології; здатність підтримувати своє фізичне та психічне здоров'я; володіння соціально-правовими основами поведінки в громадянському суспільстві); соціально-психологічну (комунікативну) компетентність (вміння правильно визначити індивідуально-психологічні та емоційні стани інших людей; вміння вибирати адекватні способи взаємодії з різними людьми залежно від ситуації); особистісну (емоційно-вольову) компетентність (прагнення до успіху; постановка адекватних життєвих цілей; відповідальність за прийняті рішення; вміння налагоджувати взаємини; життєтворчість; моральна свідомість; почуття власної гідності; самоконтроль поведінки та ін.).

Отже, мета вищої освіти – забезпечення умов для повноцінного інтелектуального, соціального та морального розвитку людини. Розвиток студента відбувається завдяки цілеспрямованому, систематичному і безперервному процесу удосконалення розумової, психічної, фізичної і професійної діяльності за допомогою відповідного навчального матеріалу, доцільного впливу та адекватної організації навчально-виховного процесу. Компетентність випускника ВНЗ означає загальну здатність молоді людини до професійної праці і успішної життєдіяльності, що ґрунтується на здобутих знаннях, уміннях, досвіді та цінностях, здатність до продуктивного здійснення життя як індивідуального життєвого проекту.

Підсумовуючи, хочеться повернутися до мудрості М. Пирогова, який бачив сааме в університетській науці важливий засіб освіти і виховання молоді і вважав, що в ній закладено такий морально-виховний елемент, який ніколи не зникне, якими б не були представники цієї науки. Адже вона бере своє і, впливаючи на розум, впливає і на моральність [6].

Список використаних джерел:

1. Бондаревская Е. В. Теория и практика личностно-ориентированного образования / Е. В. Бондаревская. – Ростов-на-Дону : Изд-во РГПУ, 2000. – 352 с.

2. Бреславец Н. О. Формування компетентності життєвого проектування у студентської молоді в умовах вищого навчального закладу: автореф. дис. канд. пед. наук / Н. О. Бреславец. – Луганськ, 2010. – 20 с.

3. Будак В. Класичний університет як центр духовного розвитку особистості [Текст] : збірник тез студентів та молодих вчених за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції / ред. В. Д. Будак. - Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2010.

4. Гущина Т. Роль образовательной среды в развитии субъективности старшеклассника в дополнительном образовании / Т.Н. Гущина//Педагогика. – 2010. - №9. – С. 45-50.

5. Емельянова И. Н. Воспитательная функция университета в аспекте классической «идеи университета» / И. Н. Емельянова // Педагогика. – 2007. – № 3. – С. 84–892, с. 84.

6. Павко А. Класичний університет у контексті Болонського процесу / Анатолій Павко//Урядовий кур'єр. – 2011. – Режим доступу до статті: <http://www.ukurier.gov.ua>.

7. Сидоренко О. Освіта як чинник формування стратегії життєвого успіху / О. Л. Сидоренко//Педагогіка і психологія. – 2010. № 4 (02). – С. 75-81.